

UVOD

*Dico ego, tu dicis, sed denique dixit et ille,
Dictaque post toties non nisi dicta vides.*

(Ja kažem ovo, ti kažeš to, a napokon onaj je kazao ono.
I poslije toliko riječi vidiš samo riječi.)

*Moto Goetheovu polemičkom djelu **Farbenlehre***

Tajne su pokretači našega života. Da nema tajni, ne bi bilo znanosti, ne bi se razvila ni filozofija ni vjerska misao. Tajne postoje kao nešto imaginarno, nestvarno, ali istovremeno i tako stvarno da bi bez njih bilo kakav napredak bio nezamisliv. Sve što vidimo oko sebe obavijeno je tajnama, onom nepoznatom „supstancijom“ koja gospodari i poznatim i zamišljenim, svijetom, predmetima i pojedincima. Ono što smo do sada spoznali to su događaji i stvari koje uočavamo kao posljedice odvijanja te tajnovitosti. No prodiranje u srž tajni najveličanstveniji je poziv koji je dodijeljen čovjeku.

Pod tajnom možemo podrazumijevati određena znanja i ideje koje su prethodile brojnim povijesnim i pretpovijesnim zbivanjima koja su postojala, ali nam nisu dostupna, ostala su sakrivena u prohujalom vremenu. Tajna su i nepoznati čimbenici utkani u brojne procese, koje mi ne možemo posve dokučiti jer znanja o njima nikada nije ni bilo. Mi bismo trebali doći do njih.

Za arhitekturu vrijede oba navedena značenja. Mnoga su događanja ostala tajnom jer je znanje o njima zaboravljeno u turbulenciji povijesnih mijena. Već površan osvrt na megalitsku arhitekturu ističe još uvijek neriješenu tajnu njihove fizičke definicije. To se, naravno, odnosi i na staroegipatske piramide jer su i one svojevrsni primjeri megalitskoga

građenja. Da su znanja o njihovom materijalnom ustroju postojala, potvrda je samo njihovo postojanje. Nama pred očima, a opet tako neshvatljivo daleko. S druge strane, postoje likovne interpretacije brojnih ideja o svrsi stvaranja gradbenih formi, no još uvijek sve te interpretacije nisu potpuno shvaćene. Poduzete su bezbrojne analize, koristile su se najrazličitije skale faktora za rješavanje tih enigmi, ali su rezultati toliko divergentni da je neki zajednički, pouzdani i općevažeći zaključak o mnogim fenomenima arhitekture još uvijek daleko. I u istraživanju tajne arhitekture događa se ista nepovoljnost. Čim se krene s nekom grupom kriterija i dođe do logičnih zaključaka, kao da se, po pravilu, otvara Pandorina kutija, iz koje neočekivano naviru bezbrojni drugi argumenti koji su bili posve nepoznati i koji dobivene zaključke osporavaju. Zbog toga ima toliko filozofskih pravaca, zato ima toliko vjera i zato znanstvenom istraživanju nikada neće biti kraja.

Ova je knjiga pokušaj cjelovitog sagledavanja tajne života arhitekture, promatrajući njezino rađanje, borbu za opstanak kroz dugo povijesno vrijeme i čimbenike koji su doveli do pada njezina klasičnog izričaja.